

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

3 Homo sitne vitæ suæ ac fame dominus,

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

pter decentiam Christianæ libertatis consuetudo iam pridem obtinuit, ne Christiani bello capri more mancipiorum seruiant, vt Bartol. adnotauit in l. hostes de capti. & post. reuer. Seruitus autem naturalis nõ in cõdiderit in statum innocentie, vti modo existit, quia nulli essent rudes & ignari, tametsi infantes & pueri non omnia scirent, quæ adulti. Neque fuissent omnes eodem ingenij acumine nati. Fuit ergo seruitus per idem peccatum ingressa, per quod (vt ait Paulus) introuit mors. Quod autem Ambr. ait (vt refertur d. 35 can. 6. die) per ebrietatem obrepisse seruitutem in orbem, fateor me non intelligere nisi seruum appellet ebrius qui rationi v. u. orbarus, sic sicut iumentum. Videri autem cuiquam possunt iura supra citata secum pugnare. Afferunt quippe ex vna parte seruitutem iure gentium esse constitutam, ex altera vero Imperatorum esse sanctionem. Haud tamen vllam habent contra pugnantiam. Existit enim seruitus de iure gentium, vt expresse habet Canon Gregorij cum Redemptor. 11. q. 2. vbi ait homines quos ab initio natura liberos pro ulitius gentium iugo substruit seruitutis. Dicitur enim ius gentium propterea quod ratio naturalis omnes gentes illud ius docuit. Dicitur vero & imperatoria constitutio eo quod Imperatores iuratum illud habuerit, tum more & vsu confirmarunt.

ARTICVLVS III.

Virum homo sit vite sue ac fama dominus.

Restat in hoc tertio articulo de dominio propriæ vite ac fame tantillum sermonis ad iocere. Virum scilicet homo suæ propriæ vite ac subinde honoris & fame dominio fungatur. Arguitur enim de vita quod sit suæ quisque dominus, ex illo Ecclesiast. 15. Deus ab initio constituit hominem, & reliquit eum in manu sui consilij. Relinqueret namque in manu consilij sui nil aliud esse apparet, quam facere eum dominum sui, atque adeo suæ propriæ vite. Secundo. Propter quod unumquodque tale (vt est in Post. Analyticis) & illud magis est autem homo dominus

reliquorum bonorum propter vitam, ergo excellentius est dominus vite. De fama autem arguitur tertio a parte negatiua quod non sit homo suæ propriæ dominus ex illo sapientis præcepto Eccles. 41. Curam habet de bono nomine, vbi custodes institui videtur fame, non domini vt pecunie. Cui & illud accinit Prouer. c. 22. Melius est bonum nomen quam diuitiæ multæ. Quarto arguitur auctoritate Aug. de bono viduitatis, c. 20. quod refertur 11. q. 3. c. Non sunt audiendi, vbi in reprehensionem eorum qui propria negant famam, subdit, Quia nobis necessaria est vita nostra, alijs vero fama nostra, Quibus verbis insinuare vt dominium fame nostræ non esse penes nos sed penes rempublicam. Item primo de Ciuitate Dei, cap. 20. ait, illo præcepto. Non falsum dices testimonium, prohiberi quemque aduersum se falsè testari, sicut aduersus proximum. Quemadmodum alio præcepto, Non occides, vna & proximi homicidium & proprium prohibetur. Ex hoc ergo arguitur. Pariter hæc duo præcepta prohibent tam testimonium aduersus propriam famam, quam proprium homicidium, & ex hoc secundo colligitur hominem non esse dominum vite, ergo ex altero pariter elicitur neminem esse dominum suæ propriæ fame. Contra partem autem affirmatiuam prioris membri extat illud Sapient. 16. Tu es Domine, qui vite & mortis habes potestatem, & deducis ad portas mortis, & reducis vbi solus Deus insinuat, vite dominus de fama autem in contrarium facit quod ipsa & honor connumerant in bonis proprijs acquisitis, quibus ad felicitatē vtuntur, ergo sicut quisque vti potest facultatibus suis & possessionibus sic ut in alienando nemini faciat iniuriam, ita vti potest honore & fama, atque adeo simili modo talium bonorum homo est dominus.

Esi duo hec quasita contrarijs responsionibus dissoluatur coniugauimus tamen ambo sub una disputatione, ut contrarij ipsorum rationes e regione oppositè aptius res ambas elucidarent. Ad questionem ergo respondetur quatuor conclusionibus. Prima est. Homo non est suæ vite dominus. Probatum primo tam auctoritate Sapientie modo citata, quam ex illo Deuterono 22. Ego occidam, & ego uiuere faciam. Quibus locis probatur dominum vite nostræ Deum sibi reseruasse. Deinde ab effectu

Prima conclus.

OTO
ure
gibus
DII
15

effectu probatur ratione, quæ a definitione dominij supra posita colligitur. Dominus rei cuiusque ille est, qui citra iniuriam, quæ cuiquam irrogetur, potest illa, ut libuerit, uti etiam usque ad eius dispendium & consumptionem, homo autem occidere se non potest, lege iustitiæ id vetante, ergo nemo est suæ vitæ dominus. Meminerim legis iustitiæ, ne quis obijciat legem etiam prohibere, ne quis bona sua exteriora absque violo fructu dilapidet, quorum nihilominus est dominus. n. vero licet lex charitatis, quæ se quisque & sua diligere tenetur, id prohibeat, non tamen lex vlla iustitiæ, & ideo citra iniuriam potest talia bona effundere tãquam verus dominus. Præterea, pupillus alienare vetatur bona quorum est dominus, non tamen lege iustitiæ, ut qua prohibet aliena furari, sed ut propria custodiat. Secus autem de vita, lege enim iustitiæ prohibetur homo se occidere, sicut & alios, quia non est magis dominus suæ, quam alienæ vitæ. Sed ais, hoc est principium petere. Inde enim monstratur, præceptum ne se homo interficiat, esse præceptum iustitiæ prohibentis rem alienam auferre, dicere. n. quis potest esse tantum iussorem charitatis similem alteri qua prohibemur bona nostra per prodigalitatem decoquere. Arguitur ergo secundo, ne petitio principij censetur. Si homini dominium concessum est proprie vitæ, hoc esset, ut aliquando posset illam dispendere & a se alienare, sicut potest iustus de causis alia bona, nam frustra est potentia & facultas quæ nullam ob causam quouis colore censetur iusta, potest se vita priuare, ergo signum est non esse dominum. Tertio arguitur a priori & a legitima causa. Si aliquo iure homo esset vitæ dominus, id esset naturale, aut diuinum, aut humanum, naturale autem non, quoniam primum naturalium appetitu, atque adeo temporalium summum est, quo vnæqueque res appetit se conseruari in esse, iuxta illud demonis, sed tamen verum apud Iob, Pelle pro pelle, & cuncta quæ habet, dabit homo pro anima sua. Quare nulli rei natura tribuit seu qualitates seu instrumenta quæ in suam essent interuentionem, sed illa quibus conseruaretur, ut igni calorem, & aquæ frigiditatem, & cunctis animantibus suas debitas qualitates, ergo ius naturæ neutiquam permisit

homini se interimere, atque adeo nec ei tribuit vitæ dominium. Cum autem ius naturæ effectus munusque Dei sit, fit ut nec iure diuino positio cõcessa sit talis facultas. De iure autem humano clarum est, eo vel maxime, quod nec diuinum nec humanum de hac re vquam legitur verbum. Nam Gen. i. vbi factus est homo omnium dominus, etiam animalium, quæ ideo in suos usus mactare potest, non simul tradita ei est suæ vitæ potestas. Ecce conclusionis origo. Cum vita sit fundamentum bonorum omnium temporalium quam quidem vitæ homo non per se acquirit, sed Dei beneficio parentumque opera recipit, non deuit illi concedi eius dominium, sed ut Deus eius auctor id retineret, ut nefas hominibus, in iussu ipsius de vita, in quam ipse per se non ingreditur, exire. Id quod & lumine naturali notum fit. Sic. n. ait Lyricus, & Nemini iniussu Regis de vita exendum. Sed de hoc iterum lib. seq. sub titulo De homicidio. Constitutus ergo iure naturali ad diuinum homo est suæ vitæ custos, porro quæ sustentare tenetur, non autem dominus. Quod si contra obijcias, hominem posse etiam priuata auctoritate vitæ pro amicis exponere, imò et ad defendendum sua propria bona, posseque membrum saluæ gratia abscondere, cū tamen membra sint pars vitæ, quæ omnia attestari videntur dominij penes hominẽ esse suæ proprietæ vitæ. Respondetur, nequaquam id consequi, nam membra abscondere non licet nisi in custodia vitæ, & vitam exponere pro amico vel bonis temporalibus non ad hoc reducitur, quod est hominem se occidere, id quippe illic non intenditur, sed ad hoc quod est mortẽ perpeti, ne homo deferat virtutum officia, quod tam diuinum quam naturale ius approbat. Secunda conclusio. Non solum homo priuatum, verum nec reipublica nec princeps absolutum habet dominium vitæ subditorum, sed solus Deus. Hoc patet quoniam princeps non potest in nocentes vlla ratione interficere, sed solum nocentes, aut qui tales fuerint legitimo testimonio probati ad vindicanda crimina, id quod non arguit principem esse dominum vitæ, sed iudicem malefactorum. Potest præterea in bello ciues obijcere periculo mortis ad defensionem reipublicæ, sed nec hoc indicium est dominij vitæ, sed huius prioris quod sit reipublicæ custos. Igitur quoniam

audie.

ad idem qui se vel alterum necauerit, iniuriam facere reipublicæ, quod Aristotel. ait lib. 5. Ethic. cap. 11. neutiquam ideo re-
 teras, quod dominium vitæ sit penes rem-
 publicam, sed eo, quod ei custodia, ac tute-
 la vitæ cuius commissa est, ipsaque sola
 potest homines vitæ muliare. Tertia conclu-
 sio, Deus est abolitus vitæ Dominus, nem-
 pe qui non solum, tanquam iudex puniend-
 do, vel tanquam custos defendendo, sed ab-
 solutè, tanquam humana vitæ auctor pot-
 est homines morti tradere, sicut vnusqui-
 libet iumentum suum, sua tamen inenarra-
 bilis misericordia est, quod nunquam hac
 absoluta Domini potestate vsus est, nec in
 vitam nostram, nec in reliqua bona. Ete-
 nim si Hebræis iussit, vt expoliant Egyp-
 tios, iusto id iudicio fecit, quoniam Egyp-
 tii mercedem eis debeant pro seruitio lu-
 ti, ac lateris. Et si Oicæ præcepit, vt ex me-
 ritice filios tollerent, quod tanquam Do-
 minus corporum poterat, credibile tamen
 est Prophetam illam prius dixisse in vxo-
 rem, vt eam iure etiam humano cognos-
 ceret. Et si Abrahæ tanquam Dominus
 vitæ præcepit, vt filium in sacrificium
 immolaret, id tamen post non permisit.
 Et si Exod. 32. præcepit per Moysen, vt
 vnusquisque occideret fratrem suum, id iu-
 sit tanquam vindex conflati vituli. Vide
 ergo quam contra naturam sit immanitas
 illa (si vera fama est) Turcæ, & quo-
 rundam barbarorum Principum, qui in
 ea sunt cecitate, vt se dominos existiment
 vitæ subditorum, ita vt possint illos absque
 vlla, vel culpa, vel causa, veluti pecora,
 trucidare. De fama autem, quia id cop-
 iosis in nostra relectione tegendi, & de-
 tegendi secretum, tractauimus, vnica hic
 conclusione, quæ sit ordine quarta, satis
 est respondere, contraria illi quæ asserta
 est de vita. Homo dominum obtinet ho-
 noris sui, & famæ, nempe vt possit illis
 veluti pecunijs vt, licet pretio sint ma-
 iori estimanda. Scio equidem multos,
 etiam ex nostris, vt Caietanus diuersam
 secunda secunda quæstione 73. & in sua
 Summa, sequi sententiam, semper mi-
 hi tamen hæc gratius arrisit. Ad intel-
 ligentiam autem huius conclusionis ad-
 ducenda est in iudicium contraria sen-
 tentia, vt opposita iuxta se posita ma-
 gis eluceant. Triplex est nostrorum bo-
 norum genus, Primum est vita, postre-

imum temporalia bona, medium honor,
 & fama. Et quidem de extremis nulla est
 disceptatio, quin omnium est confessio,
 neminem esse vitæ suæ Dominum, vt pos-
 sit se vllam ob causam citra iniuriam ne-
 care, sed esse iniustitiæ scelus. Et per con-
 trarium extremum farentur esse quemcum-
 que bonorum exteriorum dominum, sanè
 quæ potest citra cuiuspiam iniuriam alie-
 nare, ac dispendere. Opinio ergo nostræ
 contraria, collocat honorem, & famam in
 ordine vitæ, nos autem in ordine bonorum
 exteriorum. Et ratio nostra prima est su-
 periori contraria. Homo verè, ac legitime
 est suorum bonorum omnium dominus,
 vt citra cuiuspiam iniuriam, quæ proprie
 sit contra iustitiam, possit illa dispendere,
 ac negligere, illisq. vii, honor, & fama sunt
 propria hominis bona, ei iure naturali con-
 cessa, atque ab ipso acquisita, & aucta, neq;
 vlla iustitiæ lege, si est priuata persona, pro-
 hibetur illa dispendere, ergo nemini iniu-
 riam facit, si illa rejiciat, atque adeo est ve-
 re eorum dominus. Dixerim nulla iustitiæ
 lege, quo verbo res tota detegitur. Prohi-
 bemur enim charitatis lege, qua nos & no-
 stra diligere tenemur, prodigos esse hono-
 ris, & tamæ (sicuti & externarum faculta-
 tum) ne absque causa ea negligamus, vt pa-
 ter locis supra citatis, Curam habe de bono
 nomine, &c. nulla est tamen iustitiæ lex que
 nos vetet eadem expendere, tanquam alie-
 na. Atque hoc est, quod probare intendi-
 mus. Enimvero de vita extat (vt nuperri-
 mè dicebamus) Deuteronom. cap. 23. Ego
 occidam, & ego viuere faciam, & Sapient.
 16. Tu es Domine, qui vitæ, & mortis ha-
 bes potestatem. Ex quibus colligitur mi-
 nimè nos esse vitæ dominos. Atque his ac-
 cedit naturalis ratio. Vita namque funda-
 mentum est omnium bonorum tempora-
 lium, quam homo ipse non acquirit, sed di-
 uino beneficio, parentumque opera reci-
 pit. De honore autem, & fama nullibi tale
 legitur. Imò ratio naturalis contrarium do-
 cere videtur. Honorem enim, & famam, vt
 proximè dicebamus, nos ipsi post receptâ vi-
 tæ acquirimus, & cõparamus. Adde qd ho-
 nor, vt 1. & 10. Ethic. ait Aristot. præmium
 virtutis est, virtus autè naturalis saltè pro-
 prium opus est nostrû, per cõcursum gene-
 ralem Dei, sicuti & virtus supernaturalis,
 quodammodo est nostra per eius singulare
 auxilium. Item honor, & fama, vt ibidem
 ait

Opinio
 Caiet.
 Opinio
 Aucto-
 ris.

OTO
 URE
 gibus
 DIE
 13

Tertia
 conclusio.

Quarta
 conclusio.

ait Arist. pars sunt felicitatis, felicitas autem proprium nostrum bonum est, sumus ergo eorum domini, ut si veimus illa prodigere, nemini faciamus iniuriam, nisi quis persona esset publica. Loquimur enim secundum rei naturam omnibus circumstantijs nudam. Et confirmatur hæc nostra sententia auctoritate D. Thom. secunda secundæ, q. 64. art. 5. ubi ait, q. occidens seipsum non solum facit contra charitatem, sed contra iustitiam respectu reipublicæ, cuius est vita hominis. De fama autem nihil simile subinfert. Quia vero in solutione ad tertium contrarium de ipsa sentire videtur. Ait quippe licite posse hominem de seipso disponere quantum ad ea quæ pertinent ad hanc vitam, quæ hominis libero arbitrio regitur, sed transitus de hac vita ad aliam feliciorem, non subiacet libero arbitrio hominis, sed potestati Diuinæ, & ideo nemini mortem oppetere licet. Videtur ergo vniuersa hominis bona subiecisse eius dominio præter vitam. Secundo, conclusio hæc lucidius probatur ex his proximis verbis S. Thom. Si non essemus aliter domini famæ, & honoris quam vitæ, sequeretur quod nullo sine, neque propter ipsam vitam spirituales ad euitandum peccata, & consequendum vitam æternam possemus honorem famamque postponere, & abijcere, quod planè absurdum est. Consequentia patet, quoniam (ut loco modo citato auctor est D. Tho. & in lib. 1. de Ciuitate Dei, cap. 20. August.) nec causâ fruendi æterna felicitate liberum est homini mortem sibi confiscere, atque adeo neque qui cognosceret vitam temporalem esse sibi pestiferam ad salutem animæ, manifestamque inferni causam, posset se illa priuare. Longè tamen secus de honore, & fama. Equis enim ambigat quin si persona priuata rescisceret famam sibi, & honorem impedimento esse ad vitam æternam, posset talia bona subterfugere, & oblata negligere? Quin vero etiam si esset persona in dignitate constituta posset magistratu excedere, honoresque, ac famam posthabere, ergo est homo dominus honoris, & famæ, aliter quam vitæ. Iam idem Diuus Ambrosio teste confirmatur, si eius vera est historia, ubi legitur feminas in cubiculum inclusisse, ut per illam infamiam eriperet se ne in antro eligeretur. Et Augustin. multa suorum peccatorum de-

Factum
Ambrosij
dubium.

tegit, & Anselm. amissam virginitatem lamentabiliter deporat quod illis profectio nefas esset, nisi propria essent fama domini. Tertio idem patet, quia vitam nemo potest, ubi inuaderetur, sibi adimere permittere, saltem ubi illam seruare posset sine alterius detrimento, puta fugiendo, vel alia simili via, famam vero quis potest, modo sit persona priuata, cum sibi auferret relinquere, ac desistere, etiam ubi illam possit iuri. Sententia est S. Thom. 2. 2. questio 37. articulo 4. ad primum, ubi ait, quod in cuiusque arbitrio est detrimentum tæ fame pati, nisi hoc vergat in periculum a'iorum. Nequiterat profecto aperiens affirmare hominem esse dominum suæ fame. Quarto arguitur. Et si fama, & honor præstantia sint bona, quam pecunia, tamen ingens acernus pecunie plus æstimatur humano vi quam tenuis honor, & fama, quare potest repensatio honoris, & fame fieri per pecuniam, ergo si homo est pecunie dominus, est etiam & fame. Quinto id confirmatur Redemptoris auctoritate, qui nos spem dorem omnium bonorum temporalium, honorum scilicet, & gloriæ humanæ, despectui habere admonuit, nempe ut honores, & primas sedes, & secularem fastum fungeremus, tantum abest ut nos illa obligaret seruare, perinde atque vitam. Hunc articulum in hac materia domini adhibere operæ pretium duximus, qui esset plurimum aliorum locorum huius nostri operis fundamentum. Hinc enim questione sexta elicienda est responsio illius questionis, an liberum sit homini restitutionem remittere iux famæ, quod contra aduersam sententiam concedemus. Item lib. sequenti in materia de detractione per hoc examinabimus quale quantumque committat crimen qui seipsum infamat, & vitium id aliquando liceat. Enimvero ut persuntorie impræsentiarum hæc prælibemus, cum persona priuata per sui criminis detectionem se infamat, nullatenus contra iustitiam peccat, neque vlli iniuriam irrogat, quare genere suo non est, nisi veniale contra sui ipsius charitatem, licet grauius, quam pecuniam prodigere, quia fama pretiosius bonum est. Potest tamen fieri mortale, si de sua se iactando turpitudine id faciat. Vnde Dauid, Quid gloriæ in malitia?

malitia? Et Esaiæ. 3. obiurgantur qui peccata sua sicut Sodoma prædicant. Item si sit persona publica, qui famam suam & bonam exitimationem in bonum subditorum obligatam habet contra iustitia mortaliter peccaret. At tamen qui non in vanum, sed bona causa tale occultum crimen suum propalaret, ut si latro quo acerbitatem tormentorum euaderet, certe nihil delicti committeret, quin forte probe id ageret. Immo verò si mentiendo se tunc infamaret, quâuis culpam mendacij admitteret, non tamen esset perniciosum, atque adeo neque genere suo mortale. Secludimus tamen semper personas publicas, præterea absurdissima nefandaque flagitia, quæ aures exhorrescunt, nam de illis se hominem infamare, vix posset a lethali scelere excusari.

Ad primam. Ad primam igitur Ecclesie auctoritatem respondetur sensum esse, quod Deus fecit hominem dominum suarum actionum, hoc est enim relinquere in manu sui consilij,

Ad secundam. Ad secundum negatur illud axioma Philosophi, Propter quod vnumquodque tale, &c. apte ad rem præsentem accommodari. Essent enim nos verum dominos propter sustentandam vitam, solus arguit nos esse custodes vitæ non autem dominos. Sumus etenim domini actionum propter amicitiam Dei comparandam, tamen non sumus eiusdem gratiæ diuini & amicitie domini. Auctoritas autem Ecclesie tertio loco allata de fama id prorsus conuincit, quod tenemur præcepto charitatis nostri curam habere, honoris, & famæ, non tamè quod contrarium delictum in persona priuata sit iniuria contra iustitiam, sicut si quis se occideret, quo unius scelere & in Deum iniurius esset penes quem dominium est vitæ, ac subinde in rem publicam, quæ eiusdem est custos. Adde quod modus procurandi bonum nomen, ille est penitus vitæ quam habere colendi virtutes quas, veluti membra sequitur honor & fama. Et ideo in bonum virtutis possumus illa, si opus est dependere, tanquam veri illorum domini. Auctoritas autem prior argumenti nihil nos oppugnet, nam si ex illo secundo membro, quod fama nostra est alijs necessaria, inferre contenderes dominium, eius non penes nos, sed penes rem publicam esse pariter ex prior quo ait vitam nostram esse nobis necessariam, inferres dominium

vitæ nostræ penes nos esse, quod Aug. non concederet. Hoc ergo præcise nos admonet, ut non simus negligentes propria famæ, quæ possumus reipublicæ seruire, ut sine legitima causa illam despiciamus, & maxime quando sine scandalo non possumus illam prodigere. Loquebatur enim mulieribus quibusdam quæ cum egregio sanctitatis loco haberentur in populo, molebantur humilitatis prætextu sinistram, de se suspensionem generare, ut vilius assumerentur, per quod scandalum dabant. Posterior vero eius auctoritas primo de Ciuitate Dei, quæ Paulo vrgentior est, hoc solum conuincit, quod illo præcepto, Non falsum dices, prohibemur testimonium aduersus nos ipsos dicere, quia hoc est contra charitatem, ut subiuncta eius verba docent, ratio tamen inde consequitur, ut sit perinde peccatum iniustitiæ, ac si te occideres, aut falsum testimonium proximi profereres, detegeres se secreta crimem. Quocirca ex illa præcisa forma præcepti, Non occides, non colligitur proprium homicidium esse contra iustitiam, sed esse peccatum. Alia namque nos rationes erudiunt, quas supra intuximus non esse nos dominos vitæ, ex quibus concludimus esse contra iustitiam.

Ad posteriorē argumēti locū.

QVÆSTIO III.

DE RERVM DIVISIONE.

ARTICVLVS I.

Vtrum humano iure rerum dominia fuerint olim diuisa.

Post constitutum iam subiectum quam obiectum dominiorum, ordo postulat ut tertio loco de eorum diuisione differamus. Atque a parte negatiua more nobis conueto arguatur ut supra de seruitute. Iuri naturali nullum humanum contrarietate potest, quod autem bona huius mundi in commune possidemur, obiectio est naturalis iuris, ut patet, Genes. 1. vbi

OTO
LIT
GIL
DIT
13